

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1975/3

Karar Sayısı:1975/35

Karar Günü:5/3/1975

Resmi Gazete tarih/sayı:3.6.1975/15254

İtiraz yoluna başvuran mahkeme: Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesi.

İtirazı konusu: 15/5/1974 günlü, 1803 sayılı "Cumhuriyetin 50 nci Yılı Nedeniyle Bazı Suç ve Cezaların Affı Hakkında Kanun"un 3. maddesinin biçim yönünden Anayasa'nın 92. maddesine aykırı olduğu öne sürülerek İptaline karar verilmesi isteminden ibaredir.

I - OLAY:

1567 sayılı Kanunun 6258 sayılı Kanunla değişik 3/C maddesi uyarınca acılan ceza davasının 20/1/1975 günündeki duruşmasında 1803 sayılı Kanunun bu davada uygulanması gereken 3. maddesinin Millet Meclisindeki oylanması sırasında Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrasında yer alan kurallara uygun işlem yapılmadığı gerekçesiyle biçim yönünden Anayasaya aykırı bulunduğu öne sürülerek iptali için ilgili belgelerin Anayasa mahkemesine gönderilmesine karar verilmek suretiyle Anayasanın değişik 151. ve 44 sayılı Kanunun 27. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesine başvurulmuştur.

III- YASA METİNLERİ:

1 - 15/5/1974 günlü ve 1803 sayılı Kanunun iptali istenen 3. maddesi şöyledir:

"Madde 3 - 7/2/1974 tarihine kadar işlenmiş:

Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki 1567 sayılı Kanunun şümulüne giren 10.000 liraya kaçlar (Onbin lira dahil) kıymet kaçakçılığı suçları veya bu kanuna göre çıkarılan kararname ve tebliğlere aykırı fiiller veya miktarı ne olursa olsun döviz veya Türk Parasının ziyanını intaç etmemiş bilumum fiiller veya önceden çıkarılan kararname ve tebliğlere göre suç sayılmayan fiiller, istimal ve istihlak maksadı ile işlenmiş kaçakçılık fiilleri ve ithalle ilgili olmayan tekel kaçakçılıkları ve kaçakçılıkla ilgili olmayan tekel suçları, Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair 1918 sayılı Kanunda belirtilen CİF kıymeti 20.000 lirayı geçmeyen (yirmibin lira dahil) ithal ve FOB değeri 20.000 lirayı geçmeyen (yirmibin lira dahil) ihraç kaçakçılığı suçları hakkında bu kanunun 1. maddesi hükmü uygulanır.

Yukarıki fıkra hükümleri dışında kalan Kaçakçılığın Men ve Takibine dair 1918 sayılı Kanun, ek ve tadilleriyle bu kanunlara ilişkin tebliğler ve Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki 1567 sayılı Kanunlar ile bunların ek ve tadilleri hükümlerini ihlâl eyleyen fiillerle, 1308 sayılı Kanunla değişik 6136 sayılı Kanunun 12. maddesinin 2 ve 3 üncü; T.C.K. nun 264. maddesinin 2 ve 3. fıkralarına giren fiillerden mahkûm olanların hürriyeti bağlayıcı cezalarının beş yılı affedilmiştir. Şu kadar ki; bu fıkra hükmünden yararlananlara tayin edilen para cezaları af kapsamı dışında bırakılmıştır."

2 - Dayanılan Anayasa Kuralları:

Madde 92 - Beşinci fıkra:

"Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosundan gelen metni benimsemezse, her iki Meclisin ilgili komisyonlarından seçilecek eşit sayıdaki üyelerden bir karma komisyon kurulur. Bu komisyonun hazırladığı metin Millet Meclisine sunulur. Millet Meclisi, karma komisyonca veya Cumhuriyet Senatosunca veya daha önce kendisince hazırlanmış olan metinlerden birini olduğu gibi kabul etmek zorundadır. Cumhuriyet Senatosunda üye tamsayısının salt çoğunluğu ile kabul edilmiş olan madde değişikliklerinde Millet Meclisinin kendi ilk metnini benimsemesi için, üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu gereklidir. Bu halde açık oya başvurulur."

IV - İLK İNCELEME:

Anayasa Mahkemesi, Muhittin Taylan, Kani Vrana, Kemal Berkem, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Ahmet Akar, Halit ZARBUN, Ziya Önel, Abdullah Üner, Ahmet Koçak, Muhittin Gürün, Lütfi Ömerbaş, Adil Esmer, Nihat O. Akçakayalıoğlu, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun katılmalarıyla 17/2/1975 gününde toplanmış ve İttüzüğün 15. maddesi uyarınca yaptığı ilk incelemede aşağıdaki sorunlar üzerinde durmuştur:

1 - Anayasa Mahkemesinin itirazı incelemeye görevli ve yetkili olup olmadığı sorunu:

Suç ve cezaların alı hakkındaki kanunların Anayasanın değişik 149. ve 151. maddelerinde kuralları belirtilen yargı denetimine bağlı bulunduğu Anayasa Mahkemesinin daha önceki kararlarında belirtilmiştir. (Günler: 2/7/1974, 28/11/1974; sayılar: Esas: 1974/19, Karar: 1974/31, Esas:1974/34; Karar: 1974/50; Resmî Gazete - günler 12/7/1974, 21/1/1975 sayı: 14943, 15125).

Sözü geçen kararlarda geniş biçimde açıklanmış olan nedenlerle bu dosyanın konusu olan itirazı incelemeye de Anayasa Mahkemesi görevli ve yetkilidir.

Şahap Arıç, Halit ZARBUN bu görüşe katılmamışlardır.

2 - İncelemenin sınırlandırılması sorunu:

Anayasanın değişik 151. maddesine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme sadece o davada uygulayacağı yasa kuralı hakkında Anayasaya aykırılık itirazında bulunabilir. Bunun dışında kalan kuralları itiraza konu yapmağa yetkili değildir. Anayasa Mahkemesi de kendisine yapılan itirazları 151. maddede yer alan bu koşulların sınırları içerisinde inceleyebilir.

Dosyaya konu olan suç, bedeli 11.814,75 DM. tutarı bir ihracat dövizinin kanundaki süresi içinde yurda getirilmemesidir ve kovuşturma 20/2/1930 günlü, 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki Kanunun 15/2/1954 günlü, 6258 sayılı Kanunla değiştirilen 3. maddesinin (C) bendi hükmüne dayanılarak yapılmaktadır.

Sanığın hüküm giymesi halinde suçunun açıklanan niteliğine göre 1803 sayılı Kanunun 3. maddesinin tümünün uygulanması söz konusu olmayıp, sadece ikinci fıkrasındaki konuya ilişkin hükümden yararlanması mümkün olabilecektir.

Şu dununa göre olayda uygulanacak hüküm 1803 sayılı Kanunun 3. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ve Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki 1567 sayılı Kanun ile bunun ek ve tadillerini ihlâl eyleyen fiillere ilişkin hükümlerden ibaret bulunduğu cihetle incelemenin bu hükümlerle sınırlı olarak yapılmasına karar verilmelidir.

Nihat O. Akçakayalıoğlu ikinci fıkranın tümünün incelenmesi gerektiği görüşünde bulunmuştur.

Yapılar, görüşmeler sonunda:

Esas Sayısı:1975/3
Karar Sayısı:1975/35

1 - İşin incelenmesinin Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkisi içinde bulunduğuna, Şahap Arıç, ve Halit ZARBUN'un karşıoylariyle ve oyçokluğu ile;

2 - Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının, 1803 sayılı Kanunun 3. maddesinin ikinci fıkrası hükmünün, 1567 sayılı Kanunun ek ve tadilleriyle sınırlı olarak incelenmesine, Nihat O. Akçakayalıoğlu'nun, fıkranın tümünün incelenmesi gerektiği yolundaki karşıoyuyla ve oyçokluğu ile

Karar verilmiştir.

V - ESASIN İNCELENMESİ:

İsin esasına ilişkin rapor, itiraz eden Mahkemece gönderilen dosyadaki belgelerle Mahkemenin gerekçeli kararı, iptali istenen Yasa hükmü ile olayla ilgili öteki yasa hükümleri, dayanılan Anayasa kuralı, bunlara ilişkin gerekçelerle yasama meclisleri tutanakları okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1 - Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesi, itiraz ettiği Kanun hükmünün Millet Meclisindeki görüşülmesi sırasında Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrasında yer alan kurallara uygun olmayarak oylandığını, bu nedenle de biçim yönünden Anayasa'ya aykırı düştüğünden iptaline karar verilmesi gerektiğini öne sürmektedir.

Gerçekten 1803 sayılı Kanun teklifinin Cumhuriyet Senatosundaki görüşülmesi sonunda, diğer bir kısım maddelerle birlikte, itiraza konu olan 3. maddenin Millet Meclisince kabul edilen metni de değiştirildiğinden Anayasa'nın 92. maddesi gereğince işlem yapılmak üzere teklif Millet Meclisine geri gelmiştir.

Cumhuriyet Senatosunca kabul edilen değişikliklerin Millet Meclisince benimsenmemesi üzerine kurulan Karma Komisyonca hazırlanan metin ile Cumhuriyet Senatosunca ve daha önce Millet Meclisince hazırlanan metinlerin, parçalanmaksızın bir bütün halinde oya sunulmaları gerekirken her metin içindeki maddeler ayrı ayrı ele alınarak oya sunulmuş ve bu nedenle sonuçta bu üç metinden ayrı bir dördüncü metin halinde yasalaşmıştır.

Uygulanan bu oylama biçimi ve bunun sonucunda kanunlaşan metin Anayasa'nın 92. maddesinin beşinci fıkrasında yer alan kurallara açıkça aykırı bulunmaktadır.

Nitekim, Anayasa Mahkemesinin 2/7/1974 günlü ve 1974/19-31 sayın kararıyla dava konusu 1803 sayılı Kanunun 5. maddesinin (A) bendinin ve 28/11/1974 günlü, 1974/34-50 sayılı kararıyla de aynı Kanunun 2. maddesinin (A) bendinin bir bölümünün aynı biçimde yasalaşmış olmaları nedeniyle Anayasaya aykırı oldukları saptanarak iptallerine karar verilmiştir. (Resmî Gazete, gün: 12/7/1974, 21/1/1975; sayı: 14943, 15125).

Sözü geçen kararlarda konuya ilişkin ayrıntılı açıklamalar geniş biçimde yer aldığından burada yinelenmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, 1803 sayılı Kanunun Anayasa'ya aykırı biçimde yasalaşan 3. maddesinde yer alan ve bu davada uygulanması gereken "ve Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki 1567 sayılı Kanunlar ile bunların ek ve tadilleri hükümlerini ihlâl eyleyen fiiller"e ilişkin olup da 3. maddenin birinci fıkrası dışında kalan kuralın iptaline karar verilmelidir.

Muhittin Gürün ile Nihat O. Akçakayalıoğlu gerekçeye, Kemal Berkem, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Halit ZARBUN, Ahmet Koçak ve Ahmet Salih Çebi bu görüşe katılmamışlardır.

Esas Sayısı:1975/3
Karar Sayısı:1975/35

2 - İptal sonucu uygulama yeri kalmayan kuralın da iptal edilmesinin gerekip gerekmediği sorunu:

22/4/1962 günlü, 44 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanunun 28. maddesinin ikinci fıkrasında (ancak, eğer müracaat kanun veya içtüzüğün sadece belirli madde veya hükümleri aleyhinde yapılmış olup da, bu belirli madde veya hükümlerin iptali kanun veya içtüzüğün diğer bazı hükümlerinin veya tamamının uygulanamaması sonucunu doğuruyorsa, Anayasa Mahkemesi, keyfiyeti gerekçesinde belirtmek şartıyla, kanun veya içtüzüğün bahis konusu diğer hükümlerinin veya tümünün iptaline karar verebilir.) denilmektedir.

Konuya bu hüküm açısından bakılması, sözügeçen yetkinin kullanılması gereğini ortaya koymaktadır.

Gerçekten öngörülen iptal sonucunda, söz konusu 3. maddenin birinci fıkrasında yer alan Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki kurallara karşı işlenmiş suçların cezalarının affına ilişkin hükümlerin uygulanamamaları gerekecektir.

Çünkü 3. maddenin ilk fıkrasındaki söz konusu hükümler, kanunun 1. maddesine gönderme yaparak bu durumlarda o madde hükümlerinin uygulanması esasını koymaktadır. 3. maddeye bu nitelikte bir hüküm konulmuş bulunması, aynı maddenin ikinci fıkrasında yer alan suçlar hakkında, 1. maddenin genel hükmünden ayrı nitelikte bir affın öngörülmüş olmasından ileri gelmektedir. Bu farklı durum yukarıda öngörülen iptal sonucunda ortadan kalkarak bu suçlar hakkında da 1. maddenin genel esaslarının uygulanması sonucu doğacağına göre, Türk Parasının Kıymetini Koruma mevzuatına ilişkin suçların affı hakkında 3. madde ile düzenlenmiş bulunan ikilik ortadan kalkacağından, maddenin ilk fıkrasındaki konuya ilişkin hükümlerin artık uygulanma yeri kalmayacaktır.

Bu nedenlerle 15/5/1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 3. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki 1567 sayılı Kanunun şümulüne giren 10.000 liraya kadar (onbin lira dahil) kıymet kaçakçılığı suçları veya bu Kanuna göre çıkarılan kararname ve tebliğlere aykırı fiiller veya miktarı ne olursa olsun döviz veya Türk Parasının ziyanını intaç etmemiş bilumum fiiller veya önceden çıkarılan kararname ve tebliğlere göre suç sayılıp da, sonradan çıkarılan kararname ve tebliğlere göre suç sayılmayan fiiller" biçimindeki kuralın da 44 sayılı Kanunun 28. maddesinin ikinci fıkrasındaki yetkiye dayanılarak iptaline karar verilmelidir.

Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Halit Zarbun, Abdullah Üner ve Nihat O. Akçakayalıoğlu bu görüşe katılmamışlardır.

3 - İptal hükmünün yürürlüğe giriş günü:

Anayasanın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrasına göre Anayasa Mahkemesince Anayasa'ya aykırı olduğundan iptaline karar verilen kanun veya içtüzük veya bunların iptal edilen kuralları, gerekçeli kararın Resmî Gazete de yayımlandığı günde yürürlükten kalkar. Gereken durumlarda Anayasa Mahkemesi, iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günü ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih kararın Resmi Gazete de yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.

44 sayılı kanunun 50. maddesinin dördüncü fıkrasında da Anayasa Mahkemesinin, İptal dolayısıyla oluşacak boşluğu kamu düzenini tehdit edici nitelikte görmüşse, iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştıracağı ve boşluğun doldurulması için Yasama Meclisleri Başkanlıklarına ve Başbakanlığa durumu duyuracağı yazılıdır.

Yukarıdaki açıklamadan anlaşıldığı gibi 1803 sayılı Kanunun 3. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan hükümlerin bir bölümünün Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal edilmesi

Esas Sayısı:1975/3
Karar Sayısı:1975/35

öngörülmektedir. İptal, sözü geçen yasa kuralının Anayasa'ya uygun biçimde oluşmamış bulunduğu yolunda, Anayasa Mahkemesince saptanan duruma ve varılan sonuca dayanmaktadır. Şu nitelikteki bir yasama belgesinin yasa kuralı olarak uygulanmasını sürdürmesi ve böylece bir bölüm yurttaşların haklarını bir süre daha etkilemesi düşünülemediği gibi böyle bir tutumun iptal nedenleri ile bağdaştırılmasına da olanak yoktur. 1803 sayılı Kanunun, affettiği suç ve cezaların 1. maddesindeki niteliği ve niceliği ile beliren kapsamı karşısında iptal hükmünün kamu düzenini tehdit edici yasal bir boşluğu oluşturacağından da söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle Anayasa'nın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ve uygulanması Anayasa'ca Anayasa Mahkemesinin işi değerlendirip gerekli görmesine bırakılmış bulunan yetkinin kullanılmasına ve iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına gerek yoktur.

Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Halit ZARBUN, Abdullah ÜNER ve Nihat O. AKÇAKAYALIOĞLU bu görüşe katılmamışlardır.

V - SONUÇ:

1 - 15/5/1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 3. maddesinin ikinci fıkrasındaki "ve Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki 1567 sayılı Kanunlar ile bunların ek ve tadilleri hükümlerini ihlâl eyleyen fiiller"e ilişkin olup da 3. maddenin birinci fıkrası dışında kalan kuralın Millet Meclisinde Anayasa'nın 92. maddesinin beşinci fıkrası hükmüne aykırı olarak oylanmış bulunması nedeniyle biçim yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline Muhittin Gürün ile Nihat O. Akçakayalıoğlu'nun gerekçedeki ve Kemal Berkem, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Halit ZARBUN, Ahmet Koçak ve Ahmet Salih Çebi'nin itirazın reddi gerektiği yolundaki karşıoylarıyla ve oyçokluğu ile;

2- İtiraz konusu kuralın iptali, 15/5/1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 3. maddesinin birinci fıkrasındaki "Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki 1567 sayılı Kanunun şümulüne giren 10.000 liraya kadar (onbin lira dahil) kıymet kaçakçılığı suçları veya bu kanuna göre çıkarılan kararname ve tebliğlere aykırı fiiller veya miktarı ne olursa olsun döviz veya Türk Parasının ziyanını intaç etmemiş bilumum fiiller veya önceden çıkarılan kararname ve tebliğlere göre suç sayılıp da, sonradan çıkarılan kararname ve tebliğlere göre suç sayılmayan fiiller" biçimindeki kuralın da uygulanmaması sonucunu doğurduğundan 22/4/1962 günlü, 44 sayılı Kanunun 28. maddesinin İkinci fıkrası ile tanınan yetkiye dayanılarak iptaline, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Halit ZARBUN, Abdullah ÜNER ve Nihat O. Akçakayalıoğlu'nun karşı oylarıyla ve oyçokluğu ile;

3 - İşin niteliğine „göre Anayasa'nın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına yer olmadığına, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Halit ZARBUN, Abdullah ÜNER ve Nihat O. Akçakayalıoğlu'nun karşıoylarıyla ve oyçokluğu ile; 5/3/1975 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye	Üye
Muhittin Taylan	Kâni Vrana	Kemal Berkem	Şahap Arıç

Esas Sayısı:1975/3
Karar Sayısı:1975/35

Üye
İhsan Ecemiş

Üye
Ahmet Akar

Üye
Halit Zarbun

Üye
Abdullah Üner

Üye
Ahmet Koçak

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaş

Üye
Hasan Gürsel

Üye
Ahmet Salih Çebi

Üye
Nihat O.
Akçakayalıoğlu

Üye
Ahmet H. Boyacıoğlu

KARSIOY YAZISI

I. 1803 sayılı Yasaya ilişkin teklifle ilgili madde metinlerinin, Millet Meclisi Genel Kurulunda, ayrı ayrı oylanmış bulunması, Anayasa'nın 92. maddesine aykırı düşmediğinden itirazın reddi gerekeceği görüşü ile çoğunluk kararına karşıyım.

Üye
Kemal Berkem

KARSIOY YAZISI

Anayasa Mahkemesince;

a) İlk inceleme evresinde görev sorunu tartışılarak, itirazın incelenmesinin Anayasa Mahkemesinin görevine girdiğine;

b) 1803 sayılı Af Kanununun itiraz konusu maddelerinin biçim yönünden iptaline;

c) İşin niteliğine göre Anayasa'nın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına yer olmadığına oyçokluğu ile karar verilmiştir.

Bu konulardaki karşıoylarım, (21 Ocak 1975 gün ve 15125 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, Anayasa Mahkemesinin 1974/34, 1974/50 sayı ve 20/11/1974 günlü) kararındaki

Esas Sayısı:1975/3
Karar Sayısı:1975/35

karşıoy yazımın I, II, III. No.lu bentlerinde tafsilatlı olarak yazdığım karşıoyların prensipleri itibariyle aynı nitelikte olduğundan, bunların burada tekrarına lüzum görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle Anayasa Mahkemesinin bu kararının Anayasaya uygun olmadığını bildirdiğim kısımlarına, sözü geçen karşıoy yazımın I, II, III. No.lu bentlerinde gösterilen nedenlerle karşıyım.

Üye

Şahap Arıç

KARŞIOY YAZISI

12/7/1974 günlü ve 14943 sayılı Resmî Gazete de yayımlanan Mahkememizin 2/7/1974 gün ve 1974/19 - 31 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımda açıkladığım gerekçelerle, çoğunluğun bu kararındaki görüşlerine de karşıyım.

Üye

İhsan Ecemiş

KARŞIOY YAZISI

21/1/1975 günlü ve 15125 sayılı Resmî Gazete de yayımlanan Mahkememizin 28/11/1974 günlü, 1974/34 - 50 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımda açıkladığım gerekçelerle, çoğunluğun bu kararma da katılmıyorum.

Üye

Halit Zarbun

KARŞIOY YAZISI

1 - Cumhuriyetin 50. yılı dolayısıyla çıkarılan 1803 sayılı Af Kanununun 3. maddesinin ikinci fıkrasının; Millet Meclisinde Anayasa'nın 92. maddesinde yazılı biçimde oylanmamış olması nedeniyle ve esasa girililmeksizin biçim yönünden iptaline karar verilmiştir. Böyle olunca sözü edilen hükmün yasama organında yeniden olanıp düzenlenmesi mümkün olduğundan yasama organına bu yetkisini kullanabilme olanağının sağlanması zorunluğu ortaya çıkmaktadır. Yasama

Esas Sayısı:1975/3
Karar Sayısı:1975/35

organının bu yetkisini kullanabilmesi de Anayasa Mahkemesi kararının yürürlüğe gireceği konusunda Anayasa'nın 152. maddesi ile 44 sayılı kanunun 50. maddesinin üçüncü fıkrası gereğince uygun bir sürenin tanınmasına bağlı bulunmaktadır. Böyle bir süre verilmediği takdirde Anayasa Mahkemesinin iptal karar, Resmî Gazete de yayımlandığı tarihte sözü edilen Af Kanununun 3. maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kalkacak ve bu suretle yasama organının maddeyi yeniden düzenlemesine imkân kalmayacak ve bunun sonucu olarak da bu gibi sonuçlardan sanık olanlar kanun koyucunun istek ve iradesi hilâfına Af Kanununun 1. maddesi ile on iki yıllık aften yararlanmış olacaklardır.

Anayasa Mahkemesi kararının yürürlüğe girmesinde bir süre kabul edebilmek için herhalde (iptal hükmünün kamu düzenini tehdit edici yasal bir boşluğun meydana gelmesi) ne gerek yoktur. Anayasa'nın 152. maddesinde Anayasa Mahkemesinin iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi kararlaştırabilmesi için böyle bir şart aranmamış ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki 44 sayılı Kanunun 50. maddesinde ise; Anayasa Mahkemesinin; gerekli gördüğü hallerde iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabileceği hükme bağlanmıştır.

Görülüyorki: Gerek Anayasa'nın ve gerek 44 sayılı Kanunun bu hükümlerine nazaran iptal hükmünün yürürlüğe girmesi için süre saptanması hususunda herhalde (Kamu düzenini tehdit edici bir boşluk) un meydana gelmesine gerek bulunmamaktadır. Sadece (Gereken haller) de de böyle bir süre verilebilecektir.

Olayda ise; Anayasa'nın 152. maddesinde yazılı (Gereken haller) kaydının bulunup bulunmadığı hususuna gelince:

Anayasa'nın 64. maddesine göre genel ve özel af ilân etme yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine ait bulunmaktadır. Büyük Millet Meclisi affın kapsamını da belli etmeğe yetkilidir. Anayasa Mahkemesinin görüşü de bu merkezdedir. (Anayasa Mahkemesi Kararı: 9/6/1964 gün, E. 1964/12, K. 1964/47, Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi, cilt 2 , sahife 176).

Kanunkoyucu, Anayasa'nın verdiği bu yetkiye dayanarak sosyal yararları da gözönünde tutmak suretiyle 1803 sayılı Af Kanunu ile bir kısım suçları ve cezalarını tamamen affederken bir kısım suçların cezalarının 12 yılını ve diğer bir kısım suçların cezalarının ise yalnız beş yılını affetmeyi uygun bulmuş ve bu arada sözü edilen kanunun 3. maddesinin ikinci fıkrasında yazılı suçlara ait hürriyeti bağlayıcı cezaların tamamını değil, yalnız beş yılının affedilmesini ve para cezalarının da af kapsamı dışında bırakılmasını öngörmüştür.

İptal hükmünün yürürlüğe girmesi hususunda süre verilmemesi halinde Anayasa Mahkemesinin iptal kararı Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihte Af Kanununun söz konusu kuralı yürürlükten kalkacak ve böylece bu gibi suçlar dahi kanunkoyucunun takdiri ve iradesi dışında bu kanunun birinci maddesindeki geniş kapsamlı affa tabi tutulmuş olacaktır.

2 - 1803 sayılı Af Kanununun 3. maddesi iki fıkradan ibaret olup, birinci fıkrasında; Türk Parasının Kıymetini Koruma ile Kaçakçılığın Men ve Takibine dair Kanunda yazılı suçlardan belli bir kısmının bu kanunun 1. maddesine göre affa tabi olduğu ve daha açık bir ifade ile bu suçların hürriyeti bağlayıcı cezalarının 12 yılının ve para cezalarının tamamen affedildiği açıklanmış ve ikinci fıkrada; yukarıdaki suçlardan daha ağır bir nitelik taşıyanlarla diğer bazı suçların hürriyeti bağlayıcı cezalarının beş yılının affedilmesi ve para cezalarının ise af kapsamı dışında bırakılması öngörülmüştür.

44 sayılı Kanunun 28. maddesinin ikinci fıkrası ise: (Eğer müracaat kanun veya içtüzüğün sadece belirli madde ve hükümleri aleyhine yapılmış olup da bu belirli madde veya hükümlerin

Esas Sayısı:1975/3
Karar Sayısı:1975/35

iptali kanun veya içtüzüğün diğer bazı hükümlerinin veya tamamının uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa Anayasa Mahkemesi keyfiyeti gerekçesinde belirtmek şartıyla, kanun veya içtüzüğün bahis konusu diğer hükümlerinin veya tümünün iptaline karar verebilir) biçimindedir.

1803 sayılı Af Kanununun 3. maddesinin ikinci fıkrasının; 1567 sayılı Kanun yönünden iptal edilmesiyle, bu maddenin birinci fıkrasındaki 1567 sayılı Kanunla ilgili kuralın -44 sayılı Kanunun yukarıda yazılı 28. maddesinin ikinci fıkrasında amaçlanan anlamda - uygulama sonucunu doğurmadığından kararın V. paragrafının 2. sayısında yazılı kısmına da karşıyım.

Üye

Abdullah Üner

KARŞIOY YAZISI

21/1/1975 günlü ve 15125 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Esas:1974/34, Karar: 1974/50 sayılı Anayasa Mahkemesi kararına ilişkin karşıoy yazımın 3 numaralı bendinde açıkladığım gerekçe ile, çoğunluğun bu kararının aynı konu ile ilgili kısmına katılmıyorum.

Üye

Ahmet Koçak

KARŞIOY YAZISI

Yukarı ki kararda (1975/3-35), kanun teklif ve tasarılarının Cumhuriyet Senatosundaki görüşülmeleri sonucunda, Millet Meclisince kabul edilmiş bulunan madde metinlerinin değiştirilmesi ve Millet Meclisince de bu değişikliklerin benimsenmemesi nedeniyle sorunun, Anayasa'nın 92. maddesinin beşinci fıkrası gereğince Karma Komisyona gitmesi halinde, benimsenmeyen maddelere ilişkin olarak Cumhuriyet Senatosunca, Karma Komisyonca ve Millet Meclisince düzenlenen metinlerin tümünün üç ayrı liste halinde ve her listenin toptan Millet Meclisinde oylanmaları gerektiği öne sürülerek, 1803 sayılı Af Kanunu hakkında bu yolda işlem yapılmayarak maddelerin ayrı ayrı oya sunulmuş olmaları, Anayasa'ya aykırılık nedeni sayılmış ve iptal kararı bu gerekçeye dayandırılmıştır.

Bu görüş, Anayasa'nın, hem 92. maddesine, hem de temel ilkelerine aykırı bulunmaktadır.

İptal kararının dayandırılması gereken düşünceler ise 2/7/1974 ve 28/13/1974 günlü ve (1974/19 - 1974/31), (1974/39 - 1974/51) sayılı Anayasa Mahkemesi kararlarına ilişkin karşıoy yazılarımda genişliğine belirtilmiş olduğundan tekrarı gereksiz bulunmuştur. (Resmî Gazete - günler; 12/7/1974, 29/1/1975; sayılar: 14943: S. 9-12; 15133: S. 19-20)

Söz konusu karşıoy yazılarımda açıklanan nedenlerle bu kararın gerekçesine katılmıyorum.

Esas Sayısı:1975/3
Karar Sayısı:1975/35

Üye
Muhittin Gürün

KARŞIOY YAZISI

29/1/1975 günlü ve 15133 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mahkememizin 28/11/1974 gün ve 1974/39-51 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımın 2 numaralı bendinde açıkladığım gerekçelerle, çoğunluğun iptal hakkındaki görüşlerine karşıyım.

Üye
Ahmet Salih Çebi

KARŞIOY YAZISI

Resmî Gazete'nin 7/5/1975 günlü, 15229 sayısında yayımlanan Mahkememizin 28/1/1975 tarih ve 48/10 sayılı kararına bağlı karşıoy yazımda belirtilen nedenlerle, sayın çoğunluktan ayrılmaktayım.

Üye
Nihat O.
Akçakayalıoğlu